

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta
Complectens Primam Secundæ, & Secundam Secundæ Summæ
Theologiæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

9 Vtrum actus exteriorum membrorum imperetur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72759](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72759)

Li. 4. c. 15. in princ. quodlibet eorum est principium. Ex prima enim habetur, qd motus iste non subditur imperio superioris partis: ex quo. n. est quasi separatim animal secundum seipsum, habet motum non imperatum ab alio. Ex secunda vero, qd motus iste est naturalis: quia principia oportet esse naturalia.

vnde, vt * Greg. Nyssenus dicit, qd vocatur naturale, quod generatum, & nutritiuum: & propter hoc actus vegetabilis animae non subduntur imperio rationis.

AD PRIMVM ergo dicendum, qd quanto aliquis actus est immaterialior, tanto est nobilior, & magis subditur imperio rationis. Vnde de hoc ipso, qd vires animae vegetabilis non obediunt rationi, apparet has vires infimas esse.

AD SECUNDVM dicendum, quod similitudo attenditur quantum ad aliquid, quia scilicet, sicut Deus mouet mundum, ita anima mouet corpus, non autem quantum ad omnia: non enim anima creauit corpus ex nihilo, sicut Deus mundum, propter quod totaliter subditur eius imperio.

AD TERTIVM dicendum, quod virtus & vitium, laus & vituperium non debentur ipsis actibus nutritiuis, vel generatiuis potentie, quae sunt digestio & formatio corporis humani: sed actibus sensitivae partis ordinatis ad actus generatiuis, vel nutritiuos, puta, in concupiscendo delectationem cibi & venererum, & vtendo secundum quod oportet, vel non secundum quod oportet.

ARTICVLVS IX.

Vtrum actus exteriorum membrum imperentur.

AD NONVM sic proceditur. Videtur, qd membra corporis non obediunt rationi quantum ad actus suos. Constat enim qd membra corporis magis distant a ratione, quam vires animae vegetabilis: sed vires animae vegetabilis non obediunt rationi, vt dictum est: ergo multo minus membra corporis.

¶ 2 Praet. Cor est principium motus animalis: sed motus cordis non subditur imperio rationis, dicit enim Gregor. Nyssenus, quod pulsatiuum non est persuasibile ratione: ergo motus membrorum corporalium non subiacet imperio rationis.

¶ 3 Praet. Aug. dicit 14. de ciui. Dei, qd motus membrorum genitalium aliquando importunus est nullo poscente, aliquid autem desistit inhiatentem: & cum in animo concupiscenti ferueat, friget in corpore: ergo motus membrorum non obediunt rationi.

SED CONTRA est, quod August. dicit 8. * confes. Imperat animus vt moueatur manus, & tanta est facultas, vt vix a seruitio discernatur imperium.

RESPON. Dicendum, qd membra corporis sunt organa quaedam potentiarum animae, unde eo modo, quo potentiae animae se habent ad hoc, qd obediunt rationi, hoc modo se habent et corporis membra. Quia igitur vires sensitivae subduntur imperio rationis, non autem vires naturales: ideo omnes motus membrorum, quae mouentur a potentis sensitivis, subduntur imperio rationis. Motus autem membrorum, qui consequuntur vires naturales, non subduntur imperio rationis.

AD PRIMVM ergo dicendum, qd membra non mouentur seipsa, sed mouentur per potentias animae, quarum quaedam sunt rationi viciniores, quam vires animae vegetabilis.

AD SECUNDVM dicendum, qd in his quae ad intellectum & voluntatem pertinent, primum inuenitur id, quod est secundum naturam ex quo alia deriuantur, vt a cognitione principiorum naturaliter notorum, cognitio conclusionum, & a voluntate finis naturaliter desiderati, deriuatur electio eorum,

F quae sunt ad finem: ita etiam in corporalibus motibus principium est secundum naturam. Principium autem corporalis motus est a motu cordis: unde motus cordis secundum naturam est, & non secundum voluntatem. Consequitur enim sicut per se accidens vitam, quae est ex vnione corporis & animae: sicut motus grauium, & leuium consequitur formam substantialem ipsorum vnde & a generante moueri dicitur secundum Philo sophum in 8 * Phys. & propter hoc motus iste vitalis dicitur. Vnde et Greg. Nyssenus dicit, qd sicut generatum, & nutritiuum non obedit rationi: ita nec pulsatiuum quod est vitale. Pulsatiuum autem appellatur motus cordis, qui manifestatur per venas pulsatiles.

AD TERTIVM dicendum, quod sicut Aug. dicit in 14. de ciui. Dei Hoc quod motus genitalium membrorum rationi non obedit, est ex pena peccati, vt. anima suae inobedientiae ad Deum in illo praecipue membro penam inobedientiae patitur, per quod peccatum originale ad posteros traducitur. Sed quia per peccatum primi parentis, vt infra dicitur, natura est sibi relicta subtracto supernaturali dono, quod homini diuinitus erat collatum: ideo consideranda est ratio naturalis, quare motus huiusmodi membrorum specialiter rationi non obedit, cuius causam assignat Arist. in lib. de causis motus animalium, dicens inuoluntarios esse motus cordis, & membri pudendi. f. quia ex aliqua apprehensione huiusmodi membra commouentur, inquam. f. intellectus & phantasia representant aliqua, ex quibus consequuntur passionibus animae, ad quas consequitur motus horum membrorum non tamen mouentur secundum iussum rationis aut intellectus, quia. f. ad motum horum membrorum requiritur aliqua alteratio naturalis. f. caliditatis, & frigiditatis, quae quidem alteratio non subiacet imperio rationis, specialiter autem hoc accidit in his duobus membris, quia vtriusque istorum membrorum est quasi quoddam animal separatim, in quantum est principium vitae. Principium autem est virtute totum. Cor enim principium est sensuum, & ex membro genitali virtus exit seminalis, quae est virtute totum animal: & ideo habet proprios motus naturaliter: quia principia oportet esse naturalia, vt dictum est.

H tanta representant aliqua, ex quibus consequuntur passionibus animae, ad quas consequitur motus horum membrorum non tamen mouentur secundum iussum rationis aut intellectus, quia. f. ad motum horum membrorum requiritur aliqua alteratio naturalis. f. caliditatis, & frigiditatis, quae quidem alteratio non subiacet imperio rationis, specialiter autem hoc accidit in his duobus membris, quia vtriusque istorum membrorum est quasi quoddam animal separatim, in quantum est principium vitae. Principium autem est virtute totum. Cor enim principium est sensuum, & ex membro genitali virtus exit seminalis, quae est virtute totum animal: & ideo habet proprios motus naturaliter: quia principia oportet esse naturalia, vt dictum est.

QVAESTIO XVIII.

De bonitate, & malitia humanorum actuum in generali, in undecim articulos diuisa.

EST hoc considerandum est de bonitate, & malitia humanorum actuum. Et primo, quomodo actio humana sit bona, vel mala. Secundo, de his quae consequuntur ad bonitatem, vel malitiam humanorum actuum, puta, meritum, vel demeritum, peccatum & culpa.

¶ Circa primum occurrit triplex consideratio. Prima est de bonitate, & malitia humanorum actuum in generali. Secunda, de bonitate & malitia interiorum actuum. Tertia, de bonitate & malitia exteriorum actuum.

CIRCA primum quaeruntur undecim. ¶ Primo, Vtrum omnis actio sit actio bona, uel aliqua sit mala.

¶ Secundo, Vtrum actio hominis habeat, quod sit bona, uel mala ex obiecto.

¶ Tertio, Vtrum hoc habeat ex circumstantia.

¶ Quarto, Vtrum hoc habeat ex fine.

¶ Quinto,

Text. 29. & sequentibus. li. 4. c. 15. in princ. & ca. 16.

Cap. 16. 20. non procedit a fin. tom. 5.

q. 85. ar. 3.

Capitulum 8. in principio.

In solu. ad 2.

¶ Super questionem de cimamoctauam.

CIRCA questionis 18. inquit, recolectio ex supradictis quid nominis actionis humanae, & mali moralis. Primum enim sonat actus voluntarios: secundum, priuationem boni debiti actioni voluntariae.

¶ Super

1. q. 8. ar. 3. ad 2. & 3. q. 188. art. 1. cor. & 2. di. 20. q. 1. ar. 2. ad 3. & ueri. q. 25. art. 4. ad 5. ar. 5. ad 24. & mal. q. 7. ar. 2. ad 15. ¶ ar. preced. lib. 4. c. 15.

Cap. 16. non procedit a fin. ne, 20. 5.

Ca. 9. parum a prin. tom. 1.